Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія *правничих дисциплін*

(назва циклової/предметної комісії)

"ПОГОДЖЕНО"
Завідувач
Природничого відділення
(підпис) *Христина МЕЛЬНИЧУК* (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник директора
з навчально-методичної роботи
(підпис) *Микола ДЕРЕВ'ЯНЧУК* (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Основи національного спротиву"

(вкажіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

"Комп'ютерна інженерія"

(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність

123 Комп'ютерна інженерія

(код і назва спеціальності)

Галузь знань

12 Інформаційні технології

(код і назва галузі знань)

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

(назва освітньо-професійного ступеня)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2026

Програма навчальної дисципліни *"Основи національного спротиву"*

(назва навчальної дисципліни)

складена відповідно до освітньо-професійної програми *"Комп'ютерна інженерія"*

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 9 від «30» серпня 2022 року) та введеної в дію наказом ректора № 315 від «28» серпня 2026 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)
викладач вищої кваліфікаційної категорії, І.В. Пержун, викладач, Бакрев А.А.

Профайл викладача https://law-college.chnu.edu.ua/tsyklova-komisiia/sklad-tsyklovoi-komisii/

E-mail i.perzhun@chnu.edu.ua, a.bakrev@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=9705

Робоча програма обговорена та узгоджена на засіданні предметної комісії *правничих дисциплін*

Протокол № 1 від "27" 08 2026 року

Голова циклової комісії _____ *Ніна ПОПЕЛЬНИЦЬКА*

(підпис) (ім'я та прізвище)

Схвалена Методичною радою

Протокол № 1 від "27" 08 2026 року

Голова методичної ради _____ *Ольга БІЛОКРИЛА*

(підпис) (ім'я та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Анотація. Дисципліна «Основи національного спротиву» спрямована на формування у здобувачів освіти громадянської відповідальності, національної свідомості, патріотизму та готовності до захисту незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України. У межах вивчення дисципліни розглядаються правові та організаційні засади національного спротиву, основи національної безпеки й оборони держави, роль громадян у забезпеченні стійкості суспільства, принципи цивільного захисту, домедичної допомоги, особистої та колективної безпеки, а також правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій і воєнних загроз. Особлива увага приділяється розвитку практичних навичок, психологічної стійкості, дисциплінованості, взаємодопомоги та відповідального ставлення до виконання громадянського обов'язку в інтересах захисту держави й суспільства.

Мета дисципліни: набуття здобувачами освіти загальної компетентності «здатність до національного спротиву» шляхом формування національно-патріотичної свідомості, громадянської стійкості та набуття ними комплексу теоретичних знань і практичних навичок домедичної допомоги, тактичних дій, мінної безпеки, зв'язку та орієнтування, а також через розвиток психологічної стійкості та розуміння логіки національного спротиву, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Завданнями курсу є:

- набуття знань про засадничі та правові аспекти національного спротиву, в тому числі на тимчасово окупованій території, долучення до волонтерства та допомоги Силам безпеки та оборони України;
- здобуття здатності діяти в умовах воєнних загроз, надзвичайних ситуацій та кризових станів, приймати рішення та забезпечувати власну і колективну безпеку;
- оволодіння навичками домедичної допомоги в умовах бойових дій за алгоритмом MARCH;
- вивчення правил мінної безпеки та дій в умовах застосування зброї масового ураження;
- орієнтування на місцевості за допомогою карти і компаса та з використанням сучасних геоінформаційних систем;
- ознайомлення з основами виживання;
- ознайомлення з основами цифрової безпеки;
- формування психологічної стійкості та навичок протидії інформаційним та психологічним впливам ворога;
- засвоєння правил безпечного поводження зі стрілецькою зброєю і ручними гранатами, та формування навичок ведення вогню зі стрілецької зброї.

Пререквізити. Вивчення дисципліни «Основи національного спротиву» ґрунтується на знаннях і компетентностях, здобутих під час опанування навчальних дисциплін загальної середньої освіти, зокрема громадянської освіти, історії України, основ здоров'я, фізичної культури та предмета «Захист України». Попередня підготовка сприяє формуванню розуміння основ державності, національної безпеки, громадянської відповідальності, принципів здорового способу життя та особистої безпеки. Спеціальні попередні знання й навички не є обов'язковими, оскільки необхідні компетентності формуються безпосередньо під час вивчення дисципліни.

Перелік предметних компетентностей здобувача фахової передвищої освіти

Загальні:

ЗК.09 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Виявляти готовність до національного спротиву та захисту Батьківщини, усвідомлення суспільної значущості військової служби та повага до неї.

ЗК.10 Здатність до національного спротиву.

Програмні результати навчання:

РН.21 Розуміти сутність, правові засади та складові національного спротиву, демонструвати готовність до захисту національних інтересів, незалежності та територіальної цілісності України.

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	семінарські	практичні	лабораторні	самостійна робота	підготовка до екзамену	
Денна	3, 4	5, 7	3	90	36	–	24	–	30	–	залік

2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви тем	**Кількість годин**					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські	практичні	лабораторні	самостійна робота
Аудиторна підготовка						
Тема 1. Національний спротив	8	4	–	–	–	4
Тема 2. Міжнародне гуманітарне право	4	2	–	–	–	2
Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість	6	2	–	2	–	2
Тема 4. Домедична допомога	20	4	–	8	–	8
Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості	6	2	–	2	–	2
Тема 6. Зв’язок та передавання інформації	6	2	–	2	–	2
Тема 7. Зброя масового ураження	6	2	–	2	–	2
Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека	8	4	–	2	–	2
Тема 9. Тактична підготовка	8	4	–	2	–	2
Тема 10. Вогнева підготовка (основи)	10	6	–	2	–	2
Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка	8	4	–	2	–	2
Усього за дисципліну	**90**	**36**	**–**	**24**	**–**	**30**

3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	**Тема 1. Національний спротив** **Національно-патріотична підготовка:** Шлях становлення нації, історичний досвід української самоорганізації національного спротиву в умовах збройної агресії та окупаційного тиску, історія захисту України, формування національної ідентичності, бойовий шлях українського війська, перспективи розвитку держави. **Правові засади:** Законодавство України про національний спротив, його мета, завдання та складові (Сили Територіальної оборони, Рух опору, добровільні формування територіальних громад, підготовка населення). **Історико-військовий вимір:** Українські практики самоорганізації населення для захисту державності, громади й території; історичні приклади територіальних осередків спротиву в умовах окупаційного тиску. **Мотиваційний аспект:** Формування готовності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** мету підготовки держави до здійснення заходів з національного спротиву, основні завдання національного спротиву, важливі складові національного спротиву; історію формування національного спротиву та його складових в умовах відсічі збройної агресії; історичні приклади та досвід самоорганізації українського спротиву в умовах окупації та збройної агресії; **вміти:** застосовувати базові знання для усвідомленого виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.	4
2.	**Тема 2. Міжнародне гуманітарне право** **Норми та принципи:** Основні принципи міжнародного гуманітарного права, правила ведення війни, заборонені засоби і методи ведення війни. Правовий статус учасників збройних конфліктів. Комбатанти. Некомбатанти. Захист жертв збройних конфліктів. Військовополонені, інтерновані особи та їх правовий статус. Добровольчі формування територіальних громад, які беруть участь у відсічі агресії. **Захист населення:** Права цивільного населення, військовополонених та інтернованих осіб. **Відповідальність:** Наслідки порушення норм міжнародного гуманітарного права та механізми документування злочинів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** сутність та джерела МГП; принципи ведення війни; правовий статус осіб; режим полону та інтернування; юридичну відповідальність за порушення норм МГП; задокументовані факти поводження Російської Федерації з українськими військовополоненими та з населенням на тимчасово окупованій території; **вміти:** застосовувати правила поводження з військовополоненими та інтернованими особами; ідентифікувати статус осіб (комбатанти, некомбатанти) та об'єкти під спеціальним захистом; здійснювати первинне затримання та конвоювання осіб, що здалися в полон, забезпечуючи їхню безпеку та гуманне поводження з ними.	2
3.	**Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість**	2

	Стресостійкість: Прийоми, методи та способи саморегуляції психіки, особливості впливу стресових факторів на психіку людини в умовах_надзвичайних ситуацій та збройного конфлікту, дезадаптивні психічні стани (істерика, паніка, агресія, ступор) та їх прояви. Диференціація стресових станів людини в умовах бойових дій, в окупації, на підконтрольній державі території, під час техногенних катастроф, стихійних лих, терористичних актів. Вплив інформаційного середовища на психоемоційний стан, методи саморегуляції, подолання страху та паніки. Алгоритми подолання страху та панічних реакцій. Практичні техніки саморегуляції психіки (дихальні, м'язові, когнітивні, поведінкові), у тому числі швидкого застосування в екстремальних умовах. Ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій. Методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО. **Допомога:** Застосування прийомів саморегуляції психіки в стресових ситуаціях, виявлення та класифікація дезадаптивних станів людської психіки, які виникають у відповідь на стрес. Протокол надання першої психологічної допомоги «6.П», надавання першої психологічної допомоги в екстремальних умовах, подолання дезадаптивних станів людської психіки, психологічна самодопомога (у моменті та після події), техніки контролю та самомоніторингу психічних реакцій і станів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні поняття психологічної стійкості та стресу; основні дезадаптивні стани (паніка, агресія, ступор, істерика); прийоми і способи саморегуляції психіки, подолання страху і паніки; психічні реакції на стрес та способи їх регуляції і подолання дезадаптивних проявів; базові принципи надання першої психологічної допомоги за протоколом«6.П»; елементи командної психологічної динаміки малої групи в умовах екстремального або психоемоційного тиску, поведінка групи під тиском, роль лідера, протидія колективній паніці; поняття та важливі соматичні прояви «ПТСР» та «бойової психічної травми»; алгоритм дій в умовах збройного нападу в цивільному середовищі: під час терористичного акту, стрілянини в публічному місці, нападу зі зброєю, захоплення заручників, мінування приміщень і засобів транспорту; особливості застосування противником ІПСО: механіка роботи інформаційних операцій (мета, аудиторія, механізми впливу); типові наративи ворожої пропаганди та їх логіка; принципи роботи ботів і координованих кампаній у соціальних мережах; практичні методи верифікації інформації; алгоритм реакції на дезінформацію – від ігнорування до спростування; **вміти:** застосовувати техніки саморегуляції у стресових ситуаціях; розпізнавати ознаки дезадаптивних психічних станів; розрізняти ПТСР у себе та в оточуючих; надавати першу психологічну допомогу (за принципом «6.П») та самодопомогу; контролювати власні психічні стани і реакції, виконувати дії в стані нервово-психічного збудження; обирати адекватні дії в кризових ситуаціях; застосовувати методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО; визначати ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій; протидіяти інформаційним та психологічним впливам ворога; протидіяти спробам вербування спеціальних служб ворога.	
4.	**Тема 4. Домедична допомога** **Тактична медицина:** Основи та принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях. Алгоритм надання допомоги за алгоритмом MARCH, PAWS, етапи надання допомоги (допомога під загрозою – Care under fire/Threat, (CUF)	4

	та допомога в польових умовах (Tactical Field Care (TFC)). Склад індивідуальної аптечки та правила її використання. Види кровотеч і способи їх зупинки (засіб для зупинки кровотечі механічний воротkового типу). Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Надання допомоги при травмах грудної клітки, внутрішніх органів, кінцівок та інших ушкодженнях. Профілактика захворювань і травматизму. Ознаки шоку в польових умовах та особливості надання домедичної допомоги постраждалим у стані травматичного шоку. Поняття гіпотермії. Основи медичної евакуації, способи переміщення постраждалих, дотримання правил безпеки під час надання домедичної допомоги. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC) за алгоритмом MARCH; етапи алгоритму MARCH; етапи надання допомоги («допомога під вогнем/під загрозою» – Care under fire/Threat, CUF); алгоритм надання домедичної допомоги/навчання з тактичної медицини (протоколи MARCH, PAWS, Ко Ле Со тощо); способи зупинки кровотеч і забезпечення прохідності дихальних шляхів; принципи використання індивідуальних засобів медичного забезпечення; основи домедичної евакуації постраждалих; особливості комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан; **вміти:** здійснювати евакуацію пораненого одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; здійснювати евакуацію пораненого двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию; надавати домедичну допомогу за алгоритмом MARCH, PAWS, у тому числі під час переміщення на місцевості або внаслідок вогневого контакту; здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у різних умовах; перевіряти прохідність дихальних шляхів; переоцінювати раніше застосовані засоби зупинки кровотечі; визначати доцільність та проводити переміщення турнікетів; діяти відповідно до алгоритмів домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях; виконувати нормативи з домедичної допомоги.	
5.	**Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості** **Орієнтування:** Робота з паперовими картами та електронними носіями топографічної інформації, визначення маршрутів та обрахунок відстаней на паперових картах, застосування компасу, орієнтування на місцевості за небесними світилами та місцевими предметами, орієнтування при поганих погодних умовах та в умовах обмеженої видимості й у ночі, визначення точки стояння, сторін горизонту, орієнтирів і відстаней до об'єктів. Порядок руху за азимутом, способи дотримання напрямку руху і подолання (обходу) перешкод. **Цифрові технології:** Використання геоінформаційних систем та застосунків вітчизняного виробництва, OsmAnd, MilChat та інших засобів навігації. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основи топографії та умовні знаки карт; принципи визначення координат і відстаней; основи використання геоінформаційних систем для навігації; базові принципи цифрового картографування; способи орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, топографічної карти, місцевих предметів та за допомогою геоінформаційних систем; **вміти:** орієнтуватися на незнайомій	2

	місцевості за топографічною картою та без неї; визначати своє місце знаходження та напрям руху; планувати маршрут і рухатися за азимутом; застосовувати цифрові навігаційні засоби для орієнтування; використовувати геоінформаційні дані для прийняття навігаційних рішень у стандартних умовах.	
6.	**Тема 6. Зв'язок та передавання інформації** **Комунікація:** Принципи роботи доступних засобів зв'язку. Правила радіообміну, робота з радіостанціями малої потужності, засобами супутникового зв'язку. Використання стандартів зв'язку та телекомунікаційних протоколів. **Безпека:** Захист інформації та дій в умовах застосування противником засобів підслуховування, перешкоджання і придушення зв'язку. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; основи передачі інформації в бойових умовах (зокрема за принципами 3D, SALUTE, ACE, GOTWA), правила радіодисципліни та безпеки зв'язку; правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок дій під час застосування противником засобів перешкоджання і придушення зв'язку; правила безпеки застосування смартфонів і мобільних пристроїв, роботи в інтернеті та в месенджерах, захисту електронної пошти, протидію технічному зараженню та безпечному користування публічним Wi-Fi; правила роботи у службових системах та в службових приміщеннях; алгоритми дій у разі спроб зламу та зменшення ризиків витоку інформації; **вміти:** використовувати основні способи зв'язку, застосовувати тактичні сигнальні жести; усувати типові помилки і несправності під час експлуатації засобів зв'язку, що виводять їх з ладу; розпізнавати фішингові атаки, налаштовувати базові засоби захисту акаунтів і пристроїв, безпечно комунікувати та діяти за простими алгоритмами кіберзахисту; налаштовувати та використовувати радіостанції малої потужності (Motorola, Baofeng та аналоги); вмикати, вибирати канал, регулювати потужність, перевіряти з'єднання і наявність зв'язку, дотримуватись правил радіообміну; розгортати та налаштовувати термінал супутникового зв'язку Starlink; підключати живлення, орієнтувати антену, підключати пристрої; здійснювати доповідь про противника за стандартом SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment); здійснювати доповідь про пораненого та запит на медичну евакуацію.	2
7.	**Тема 7. Зброя масового ураження** **Види загроз:** Види радіаційного, хімічного, біологічного зараження та захист від них, види зброї масового ураження та радіаційних, хімічних небезпечних об'єктів, порядок дій на зараженій місцевості. **Захист:** Використання протигазів, загальновійськових захисних комплектів, захисних споруд та природних укриттів. **Алгоритм дій:** Дії при застосуванні зброї масового ураження. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні види зброї масового ураження (ядерної, хімічної, біологічної) та їх уражаючі фактори; ознаки ядерного вибуху, хімічного ураження та застосування біологічних речовин; основні типи радіаційно, хімічно- та біологічно небезпечних об'єктів; засоби індивідуального та колективного захисту; загальні правила поведінки на зараженій місцевості; види запалювальної зброї та запалювальних речовин, засоби їх бойового застосування, захист від запалювальної зброї; **вміти:**	2

	розпізнавати ознаки можливого застосування зброї масового ураження; користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом; одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект; діяти за сигналом «Хімічна тривога»; **виконувати нормативи:** одягання протигазу; одягання загальновійськового захисного комплекту і протигазу; дії за спалахом ядерного вибуху; дії за сигналом «Хімічна тривога».	
8.	**Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека** **Мінна безпека:** Основи мінної безпеки. Класифікація вибухонебезпечних предметів, демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів. Порядок дій при виявленні мін і вибухонебезпечних предметів. **Фортифікація:** Інженерне облаштування позицій, маршрутів та маскування. Використання властивостей місцевості. **Загородження:** Види інженерних загороджень, основні засоби і способи їх подолання. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні принципи мінної безпеки та класифікацію вибухонебезпечних предметів; демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів та потенційні ризики їх виявлення; правила безпечної поведінки при виявленні мін та інших вибухонебезпечних предметів; загальні принципи інженерного облаштування позицій та маскування в умовах сучасних загроз та ударних БпЛА; базові відомості про інженерні загородження та способи їх обходу або подолання; індивідуальне маскування, звуко- та світломаскування; протитанкові та протипіхотні міни, їх бойові характеристики, принцип дії, будову, їх установлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання; заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами; **вміти:** вибирати місця для обладнання вогневої позиції для стрільби, її фортифікаційне обладнання (розміри) та порядок маскування; правила поведінки на потенційно замінованій місцевості; подавати сигнали небезпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів; виконувати норматив щодо огляду місцевості на наявність мін та ВНП; облаштовувати маршрут безпечного руху в умовах мінної загрози; класифікувати та виконувати правила безпечного поводження з гранатами; облаштовувати окопи і схованки, у тому числі від загрози з боку БпЛА.	4
9.	**Тема 9. Тактична підготовка** **Індивідуальна та групова тактика:** Основи індивідуальних дій та взаємодії в малих групах, базові принципи загальновійськового бою, способи пересування та укриття в умовах небезпеки, вибір і зміна позицій. Дії в умовах вогневого впливу, алгоритми реагування на загрози, основи взаємодії в малих тактичних групах («двійки», «трійки»), базові відомості про сучасні засоби ведення бою, зокрема безпілотні літальні апарати (БпЛА), їх можливості та ознаки. Дотримання заходів безпеки, орієнтування в обстановці, на місцевості та прийняття рішень у динамічних умовах. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні правила загальновійськового бою, призначення та бойові можливості підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних сил України, Сил безпілотних систем; порядок спостереження і доповіді за алгоритмами SALUTE, 3D, ACE; основи індивідуальної тактичної підготовки та порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок дій в оборонному бою;	4

	порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритм дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву противником переднього краю оборони; основи протидії FPV-дронам та легкій мототехніці противника; основні тактичні прийоми застосування БпЛА; штатну структуру малих підрозділів; **вміти:** виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); зайняти та замаскувати вогневу позицію; здійснювати доповідь командиру за протоколом 3D; виконувати порядок дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву переднього краю оборони вогневою (маневреною) групою противника; реагувати на раптовий вогневий контакт (залягання, укриття, переміщення); виконувати дії у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА; діяти в умовах різних типів місцевості: міське середовище (укриття в будівлях, переміщення між будівлями, евакуація під вогнем), ліс, відкрита місцевість, біля водної перешкоди, гірська місцевість; виконувати базові ролі в малій групі; переміщуватися в складі бойової двійки, трійки в різних умовах місцевості.	
10.	**Тема 10. Вогнева підготовка** **Зброя:** Основи балістики. Маніпуляції з АК/AR системами, прицілювання, коригування вогню. Затримки при стрільбі та способи їх усунення, правила безпеки. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Прийоми та правила метання ручних гранат. Заходи безпеки під час поводження зі стрілецькою зброєю і ручними гранатами. **Основи стрільби:** Вибір прицілу, точки прицілювання, коригування та управління вогнем. **Практика:** Проведення практичних стрільб, виконання вправ зі стрільби та використання стрілецької зброї і боєприпасів здійснюються відповідно до вимог Курсу стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин КРП 03.032.056 – 2018 (01) https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81-%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B1-%D0%B7%D1%96-%D0%A1%D0%97-%D1%82%D0%B0-%D0%91%D0%9C-%D0%9A%D0%A0%D0%9F-03.032.056.-2018.pdf, Курсу стрільб для поліцейських https://npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-kursu-strilb-dlya-policejskih-ta-norm-vitrat-boyepripasiv-patroniv-vibuhovih-paketiv-i-granat-policejskimi-pid-chas-provedennya-praktichnih-strilb. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання зброї, типові затримки при стрільбі (їх види, причини та способи і порядок їх усунення), а також порядок обслуговування стрілецької зброї після стрільби; призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї, правила влучного пострілу; нормальні (табличні) умови стрільби; принцип прицілювання та ведення вогню по повітряних цілях; порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки; основи управління вогнем та	6

	порядок постановки вогневих завдань; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження і нічного бачення; заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю; порядок чищення та догляду за зброєю; призначення, будову та принцип дії ручних гранат; **вміти:** застосовувати стрілецьку зброю і ручні гранати; проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; застосовувати стрілецьку зброю; холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях; здійснювати спорядження та метання ручних гранат з різних положень; швидко усувати затримки, що виникають при стрільбі; вести влучний вогонь та коректувати стрільбу; чистити та доглядати за стрілецькою зброєю в польових умовах; **виконувати:** підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 25 м»; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 100 м»; підготовчу вправу «Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків одноманітної стрільби»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків динамічної стрільби: стрільба після переміщення, стрільба з-за укриття, перенесення вогню по фронту і в глибину».	
11.	**Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка** **Автономія:** Дії за сигналами оповіщення та під час обстрілів. Підготовка тривожної валізи. Добування і очищення води, розведення вогню, приготування їжі в екстремальних умовах, захист від переохолодження, спорудження і обладнання укриттів, маскування розташування і слідів перебування. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** склад та правила збирання тривожної валізи; порядок організації переміщення (пересування) в зоні бойових дій; основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах; **вміти:** організовувати та облаштовувати індивідуальне місце розташування у складі малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; облаштовувати прості укриття з урахуванням умов місцевості; протидіяти впливу небезпечних природних умов на організм людини; застосовувати базові способи забезпечення води, тепла та харчування в автономних умовах.	4
Всього		**36**

Контроль виконання завдань, винесених на підготовку до лекційних занять та опрацювання лекційного матеріалу, здійснюється в межах модульного контролю. Однією з опор для опрацювання лекційного матеріалу є конспект лекцій, що ведеться студентами. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	**Тема 1. Національний спротив** **Національно-патріотична підготовка:** Шлях становлення нації, історичний досвід української самоорганізації національного спротиву в умовах збройної агресії та окупаційного тиску, історія захисту України, формування національної ідентичності, бойовий шлях українського війська, перспективи розвитку держави. **Правові засади:** Законодавство України про національний спротив, його мета, завдання та складові (Сили Територіальної оборони, Рух опору, добровільні формування територіальних громад, підготовка населення). **Історико-військовий вимір:** Українські практики самоорганізації населення для захисту державності, громади й території; історичні приклади територіальних осередків спротиву в умовах окупаційного тиску. **Мотиваційний аспект:** Формування готовності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** мету підготовки держави до здійснення заходів з національного спротиву, основні завдання національного спротиву, важливі складові національного спротиву; історію формування національного спротиву та його складових в умовах відсічі збройної агресії; історичні приклади та досвід самоорганізації українського спротиву в умовах окупації та збройної агресії; **вміти:** застосовувати базові знання для усвідомленого виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.	–
2.	**Тема 2. Міжнародне гуманітарне право** **Норми та принципи:** Основні принципи міжнародного гуманітарного права, правила ведення війни, заборонені засоби і методи ведення війни. Правовий статус учасників збройних конфліктів. Комбатанти. Некомбатанти. Захист жертв збройних конфліктів. Військовополонені, інтерновані особи та їх правовий статус. Добровольчі формування територіальних громад, які беруть участь у відсічі агресії. **Захист населення:** Права цивільного населення, військовополонених та інтернованих осіб. **Відповідальність:** Наслідки порушення норм міжнародного гуманітарного права та механізми документування злочинів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** сутність та джерела МГП; принципи ведення війни; правовий статус осіб; режим полону та інтернування; юридичну відповідальність за порушення норм МГП; задокументовані факти поводження Російської Федерації з українськими військовополоненими та з населенням на тимчасово окупованій території; **вміти:** застосовувати правила поводження з військовополоненими та інтернованими особами; ідентифікувати статус осіб (комбатанти, некомбатанти) та об'єкти під спеціальним захистом; здійснювати первинне затримання та конвоювання осіб, що здалися в полон, забезпечуючи їхню безпеку та гуманне поводження з ними.	–
3.	**Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість**	2

	Стресостійкість: Прийоми, методи та способи саморегуляції психіки, особливості впливу стресових факторів на психіку людини в умовах_надзвичайних ситуацій та збройного конфлікту, дезадаптивні психічні стани (істерика, паніка, агресія, ступор) та їх прояви. Диференціація стресових станів людини в умовах бойових дій, в окупації, на підконтрольній державі території, під час техногенних катастроф, стихійних лих, терористичних актів. Вплив інформаційного середовища на психоемоційний стан, методи саморегуляції, подолання страху та паніки. Алгоритми подолання страху та панічних реакцій. Практичні техніки саморегуляції психіки (дихальні, м'язові, когнітивні, поведінкові), у тому числі швидкого застосування в екстремальних умовах. Ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій. Методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО. **Допомога:** Застосування прийомів саморегуляції психіки в стресових ситуаціях, виявлення та класифікація дезадаптивних станів людської психіки, які виникають у відповідь на стрес. Протокол надання першої психологічної допомоги «6.П», надавання першої психологічної допомоги в екстремальних умовах, подолання дезадаптивних станів людської психіки, психологічна самодопомога (у моменті та після події), техніки контролю та самомоніторингу психічних реакцій і станів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні поняття психологічної стійкості та стресу; основні дезадаптивні стани (паніка, агресія, ступор, істерика); прийоми і способи саморегуляції психіки, подолання страху і паніки; психічні реакції на стрес та способи їх регуляції і подолання дезадаптивних проявів; базові принципи надання першої психологічної допомоги за протоколом«6.П»; елементи командної психологічної динаміки малої групи в умовах екстремального або психоемоційного тиску, поведінка групи під тиском, роль лідера, протидія колективній паніці; поняття та важливі соматичні прояви «ПТСР» та «бойової психічної травми»; алгоритм дій в умовах збройного нападу в цивільному середовищі: під час терористичного акту, стрілянини в публічному місці, нападу зі зброєю, захоплення заручників, мінування приміщень і засобів транспорту; особливості застосування противником ІПСО: механіка роботи інформаційних операцій (мета, аудиторія, механізми впливу); типові наративи ворожої пропаганди та їх логіка; принципи роботи ботів і координованих кампаній у соціальних мережах; практичні методи верифікації інформації; алгоритм реакції на дезінформацію – від ігнорування до спростування; **вміти:** застосовувати техніки саморегуляції у стресових ситуаціях; розпізнавати ознаки дезадаптивних психічних станів; розрізняти ПТСР у себе та в оточуючих; надавати першу психологічну допомогу (за принципом «6.П») та самодопомогу; контролювати власні психічні стани і реакції, виконувати дії в стані нервово-психічного збудження; обирати адекватні дії в кризових ситуаціях; застосовувати методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО; визначати ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій; протидіяти інформаційним та психологічним впливам ворога; протидіяти спробам вербування спеціальних служб ворога.	
4.	**Тема 4. Домедична допомога** **Тактична медицина:** Основи та принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях. Алгоритм надання допомоги за алгоритмом MARCH, PAWS, етапи надання допомоги (допомога під загрозою – Care under fire/Threat, (CUF)	8

	та допомога в польових умовах (Tactical Field Care (TFC)). Склад індивідуальної аптечки та правила її використання. Види кровотеч і способи їх зупинки (засіб для зупинки кровотечі механічний воротkового типу). Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Надання допомоги при травмах грудної клітки, внутрішніх органів, кінцівок та інших ушкодженнях. Профілактика захворювань і травматизму. Ознаки шоку в польових умовах та особливості надання домедичної допомоги постраждалим у стані травматичного шоку. Поняття гіпотермії. Основи медичної евакуації, способи переміщення постраждалих, дотримання правил безпеки під час надання домедичної допомоги. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC) за алгоритмом MARCH; етапи алгоритму MARCH; етапи надання допомоги («допомога під вогнем/під загрозою» – Care under fire/Threat, CUF); алгоритм надання домедичної допомоги/навчання з тактичної медицини (протоколи MARCH, PAWS, Ко Ле Со тощо); способи зупинки кровотеч і забезпечення прохідності дихальних шляхів; принципи використання індивідуальних засобів медичного забезпечення; основи домедичної евакуації постраждалих; особливості комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан; **вміти:** здійснювати евакуацію пораненого одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; здійснювати евакуацію пораненого двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию; надавати домедичну допомогу за алгоритмом MARCH, PAWS, у тому числі під час переміщення на місцевості або внаслідок вогневого контакту; здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у різних умовах; перевіряти прохідність дихальних шляхів; переоцінювати раніше застосовані засоби зупинки кровотечі; визначати доцільність та проводити переміщення турнікетів; діяти відповідно до алгоритмів домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях; виконувати нормативи з домедичної допомоги.	
5.	**Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості** **Орієнтування:** Робота з паперовими картами та електронними носіями топографічної інформації, визначення маршрутів та обрахунок відстаней на паперових картах, застосування компасу, орієнтування на місцевості за небесними світилами та місцевими предметами, орієнтування при поганих погодних умовах та в умовах обмеженої видимості й у ночі, визначення точки стояння, сторін горизонту, орієнтирів і відстаней до об'єктів. Порядок руху за азимутом, способи дотримання напрямку руху і подолання (обходу) перешкод. **Цифрові технології:** Використання геоінформаційних систем та застосунків вітчизняного виробництва, OsmAnd, MilChat та інших засобів навігації. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основи топографії та умовні знаки карт; принципи визначення координат і відстаней; основи використання геоінформаційних систем для навігації; базові принципи цифрового картографування; способи орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, топографічної карти, місцевих предметів та за допомогою геоінформаційних систем; **вміти:** орієнтуватися на незнайомій	2

	місцевості за топографічною картою та без неї; визначати своє місце знаходження та напрям руху; планувати маршрут і рухатися за азимутом; застосовувати цифрові навігаційні засоби для орієнтування; використовувати геоінформаційні дані для прийняття навігаційних рішень у стандартних умовах.	
6.	**Тема 6. Зв'язок та передавання інформації** **Комунікація:** Принципи роботи доступних засобів зв'язку. Правила радіообміну, робота з радіостанціями малої потужності, засобами супутникового зв'язку. Використання стандартів зв'язку та телекомунікаційних протоколів. **Безпека:** Захист інформації та дій в умовах застосування противником засобів підслуховування, перешкоджання і придушення зв'язку. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; основи передачі інформації в бойових умовах (зокрема за принципами 3D, SALUTE, ACE, GOTWA), правила радіодисципліни та безпеки зв'язку; правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок дій під час застосування противником засобів перешкоджання і придушення зв'язку; правила безпеки застосування смартфонів і мобільних пристроїв, роботи в інтернеті та в месенджерах, захисту електронної пошти, протидію технічному зараженню та безпечному користування публічним Wi-Fi; правила роботи у службових системах та в службових приміщеннях; алгоритми дій у разі спроб зламу та зменшення ризиків витоку інформації; **вміти:** використовувати основні способи зв'язку, застосовувати тактичні сигнальні жести; усувати типові помилки і несправності під час експлуатації засобів зв'язку, що виводять їх з ладу; розпізнавати фішингові атаки, налаштовувати базові засоби захисту акаунтів і пристроїв, безпечно комунікувати та діяти за простими алгоритмами кіберзахисту; налаштовувати та використовувати радіостанції малої потужності (Motorola, Baofeng та аналоги); вмикати, вибирати канал, регулювати потужність, перевіряти з'єднання і наявність зв'язку, дотримуватись правил радіообміну; розгортати та налаштовувати термінал супутникового зв'язку Starlink; підключати живлення, орієнтувати антену, підключати пристрої; здійснювати доповідь про противника за стандартом SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment); здійснювати доповідь про пораненого та запит на медичну евакуацію.	2
7.	**Тема 7. Зброя масового ураження** **Види загроз:** Види радіаційного, хімічного, біологічного зараження та захист від них, види зброї масового ураження та радіаційних, хімічних небезпечних об'єктів, порядок дій на зараженій місцевості. **Захист:** Використання протигазів, загальновійськових захисних комплектів, захисних споруд та природних укриттів. **Алгоритм дій:** Дії при застосуванні зброї масового ураження. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні види зброї масового ураження (ядерної, хімічної, біологічної) та їх уражаючі фактори; ознаки ядерного вибуху, хімічного ураження та застосування біологічних речовин; основні типи радіаційно, хімічно- та біологічно небезпечних об'єктів; засоби індивідуального та колективного захисту; загальні правила поведінки на зараженій місцевості; види запалювальної зброї та запалювальних речовин, засоби їх бойового застосування, захист від запалювальної зброї; **вміти:**	2

	розпізнавати ознаки можливого застосування зброї масового ураження; користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом; одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект; діяти за сигналом «Хімічна тривога»; **виконувати нормативи:** одягання протигазу; одягання загальновійськового захисного комплекту і протигазу; дії за спалахом ядерного вибуху; дії за сигналом «Хімічна тривога».	
8.	**Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека** **Мінна безпека:** Основи мінної безпеки. Класифікація вибухонебезпечних предметів, демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів. Порядок дій при виявленні мін і вибухонебезпечних предметів. **Фортифікація:** Інженерне облаштування позицій, маршрутів та маскування. Використання властивостей місцевості. **Загородження:** Види інженерних загороджень, основні засоби і способи їх подолання. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні принципи мінної безпеки та класифікацію вибухонебезпечних предметів; демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів та потенційні ризики їх виявлення; правила безпечної поведінки при виявленні мін та інших вибухонебезпечних предметів; загальні принципи інженерного облаштування позицій та маскування в умовах сучасних загроз та ударних БпЛА; базові відомості про інженерні загородження та способи їх обходу або подолання; індивідуальне маскування, звуко- та світломаскування; протитанкові та протипіхотні міни, їх бойові характеристики, принцип дії, будову, їх установлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання; заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами; **вміти:** вибирати місця для обладнання вогневої позиції для стрільби, її фортифікаційне обладнання (розміри) та порядок маскування; правила поведінки на потенційно замінованій місцевості; подавати сигнали небезпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів; виконувати норматив щодо огляду місцевості на наявність мін та ВНП; облаштовувати маршрут безпечного руху в умовах мінної загрози; класифікувати та виконувати правила безпечного поводження з гранатами; облаштовувати окопи і схованки, у тому числі від загрози з боку БпЛА.	2
9.	**Тема 9. Тактична підготовка** **Індивідуальна та групова тактика:** Основи індивідуальних дій та взаємодії в малих групах, базові принципи загальновійськового бою, способи пересування та укриття в умовах небезпеки, вибір і зміна позицій. Дії в умовах вогневого впливу, алгоритми реагування на загрози, основи взаємодії в малих тактичних групах («двійки», «трійки»), базові відомості про сучасні засоби ведення бою, зокрема безпілотні літальні апарати (БпЛА), їх можливості та ознаки. Дотримання заходів безпеки, орієнтування в обстановці, на місцевості та прийняття рішень у динамічних умовах. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні правила загальновійськового бою, призначення та бойові можливості підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних сил України, Сил безпілотних систем; порядок спостереження і доповіді за алгоритмами SALUTE, 3D, ACE; основи індивідуальної тактичної підготовки та порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок дій в оборонному бою;	2

	порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритм дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву противником переднього краю оборони; основи протидії FPV-дронам та легкій мототехніці противника; основні тактичні прийоми застосування БпЛА; штатну структуру малих підрозділів; **вміти:** виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); зайняти та замаскувати вогневу позицію; здійснювати доповідь командиру за протоколом 3D; виконувати порядок дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву переднього краю оборони вогневою (маневреною) групою противника; реагувати на раптовий вогневий контакт (залягання, укриття, переміщення); виконувати дії у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА; діяти в умовах різних типів місцевості: міське середовище (укриття в будівлях, переміщення між будівлями, евакуація під вогнем), ліс, відкрита місцевість, біля водної перешкоди, гірська місцевість; виконувати базові ролі в малій групі; переміщуватися в складі бойової двійки, трійки в різних умовах місцевості.	
10.	**Тема 10. Вогнева підготовка** **Зброя:** Основи балістики. Маніпуляції з АК/AR системами, прицілювання, коригування вогню. Затримки при стрільбі та способи їх усунення, правила безпеки. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Прийоми та правила метання ручних гранат. Заходи безпеки під час поводження зі стрілецькою зброєю і ручними гранатами. **Основи стрільби:** Вибір прицілу, точки прицілювання, коригування та управління вогнем. **Практика:** Проведення практичних стрільб, виконання вправ зі стрільби та використання стрілецької зброї і боєприпасів здійснюються відповідно до вимог Курсу стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин КРП 03.032.056 – 2018 (01) https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81-%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B1-%D0%B7%D1%96-%D0%A1%D0%97-%D1%82%D0%B0-%D0%91%D0%9C-%D0%9A%D0%A0%D0%9F-03.032.056.-2018.pdf, Курсу стрільб для поліцейських https://npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-kursu-strilb-dlya-policejskih-ta-norm-vitrat-boyepripasiv-patroniv-vibuhovih-paketiv-i-granat-policejskimi-pid-chas-provedennya-praktichnih-strilb. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання зброї, типові затримки при стрільбі (їх види, причини та способи і порядок їх усунення), а також порядок обслуговування стрілецької зброї після стрільби; призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї, правила влучного пострілу; нормальні (табличні) умови стрільби; принцип прицілювання та ведення вогню по повітряних цілях; порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки; основи управління вогнем та	2

	порядок постановки вогневих завдань; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження і нічного бачення; заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю; порядок чищення та догляду за зброєю; призначення, будову та принцип дії ручних гранат; **вміти:** застосовувати стрілецьку зброю і ручні гранати; проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; застосовувати стрілецьку зброю; холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях; здійснювати спорядження та метання ручних гранат з різних положень; швидко усувати затримки, що виникають при стрільбі; вести влучний вогонь та коректувати стрільбу; чистити та доглядати за стрілецькою зброєю в польових умовах; **виконувати:** підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 25 м»; підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 100 м»; підготовчу вправу «Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків одноманітної стрільби»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків динамічної стрільби: стрільба після переміщення, стрільба з-за укриття, перенесення вогню по фронту і в глибину».	
11.	**Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка** **Автономія:** Дії за сигналами оповіщення та під час обстрілів. Підготовка тривожної валізи. Добування і очищення води, розведення вогню, приготування їжі в екстремальних умовах, захист від переохолодження, спорудження і обладнання укриттів, маскування розташування і слідів перебування. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** склад та правила збирання тривожної валізи; порядок організації переміщення (пересування) в зоні бойових дій; основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах; **вміти:** організовувати та облаштовувати індивідуальне місце розташування у складі малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; облаштовувати прості укриття з урахуванням умов місцевості; протидіяти впливу небезпечних природних умов на організм людини; застосовувати базові способи забезпечення води, тепла та харчування в автономних умовах.	2
Всього		**24**

Практичні заняття аудиторної підготовки проводяться в закладах освіти з використанням тренажерів, симуляторів, планшетів, макетів, стендів, мультимедійних (інтерактивних) тирів, а також у форматі рольових вправ і сценарних відпрацювань у будь-яких придатних приміщеннях і на майданчиках закладу, в складі навчальних груп, чисельність яких повинна забезпечувати засвоєння практичних навичок кожним здобувачем.

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	**Тема 1. Національний спротив** **Національно-патріотична підготовка:** Шлях становлення нації, історичний досвід української самоорганізації національного спротиву в умовах збройної агресії та окупаційного тиску, історія захисту України, формування національної ідентичності, бойовий шлях українського війська, перспективи розвитку держави. **Правові засади:** Законодавство України про національний спротив, його мета, завдання та складові (Сили Територіальної оборони, Рух опору, добровільні формування територіальних громад, підготовка	4

	населення). **Історико-військовий вимір:** Українські практики самоорганізації населення для захисту державності, громади й території; історичні приклади територіальних осередків спротиву в умовах окупаційного тиску. **Мотиваційний аспект:** Формування готовності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** мету підготовки держави до здійснення заходів з національного спротиву, основні завдання національного спротиву, важливі складові національного спротиву; історію формування національного спротиву та його складових в умовах відсічі збройної агресії; історичні приклади та досвід самоорганізації українського спротиву в умовах окупації та збройної агресії; **вміти:** застосовувати базові знання для усвідомленого виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.	
2.	**Тема 2. Міжнародне гуманітарне право** **Норми та принципи:** Основні принципи міжнародного гуманітарного права, правила ведення війни, заборонені засоби і методи ведення війни. Правовий статус учасників збройних конфліктів. Комбатанти. Некомбатанти. Захист жертв збройних конфліктів. Військовополонені, інтерновані особи та їх правовий статус. Добровольчі формування територіальних громад, які беруть участь у відсічі агресії. **Захист населення:** Права цивільного населення, військовополонених та інтернованих осіб. **Відповідальність:** Наслідки порушення норм міжнародного гуманітарного права та механізми документування злочинів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** сутність та джерела МГП; принципи ведення війни; правовий статус осіб; режим полону та інтернування; юридичну відповідальність за порушення норм МГП; задокументовані факти поводження Російської Федерації з українськими військовополоненими та з населенням на тимчасово окупованій території; **вміти:** застосовувати правила поводження з військовополоненими та інтернованими особами; ідентифікувати статус осіб (комбатанти, некомбатанти) та об'єкти під спеціальним захистом; здійснювати первинне затримання та конвоювання осіб, що здалися в полон, забезпечуючи їхню безпеку та гуманне поводження з ними.	2
3.	**Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість** **Стресостійкість:** Прийоми, методи та способи саморегуляції психіки, особливості впливу стресових факторів на психіку людини в умовах_надзвичайних ситуацій та збройного конфлікту, дезадаптивні психічні стани (істерика, паніка, агресія, ступор) та їх прояви. Диференціація стресових станів людини в умовах бойових дій, в окупації, на підконтрольній державі території, під час техногенних катастроф, стихійних лих, терористичних актів. Вплив інформаційного середовища на психоемоційний стан, методи саморегуляції, подолання страху та паніки. Алгоритми подолання страху та панічних реакцій. Практичні техніки саморегуляції психіки (дихальні, м'язові, когнітивні, поведінкові), у тому числі швидкого застосування в екстремальних умовах. Ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій. Методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО.	2

	Допомога: Застосування прийомів саморегуляції психіки в стресових ситуаціях, виявлення та класифікація дезадаптивних станів людської психіки, які виникають у відповідь на стрес. Протокол надання першої психологічної допомоги «6.П», надавання першої психологічної допомоги в екстремальних умовах, подолання дезадаптивних станів людської психіки, психологічна самодопомога (у моменті та після події), техніки контролю та самомоніторингу психічних реакцій і станів. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні поняття психологічної стійкості та стресу; основні дезадаптивні стани (паніка, агресія, ступор, істерика); прийоми і способи саморегуляції психіки, подолання страху і паніки; психічні реакції на стрес та способи їх регуляції і подолання дезадаптивних проявів; базові принципи надання першої психологічної допомоги за протоколом«6.П»; елементи командної психологічної динаміки малої групи в умовах екстремального або психоемоційного тиску, поведінка групи під тиском, роль лідера, протидія колективній паніці; поняття та важливі соматичні прояви «ПТСР» та «бойової психічної травми»; алгоритм дій в умовах збройного нападу в цивільному середовищі: під час терористичного акту, стрілянини в публічному місці, нападу зі зброєю, захоплення заручників, мінування приміщень і засобів транспорту; особливості застосування противником ІПСО: механіка роботи інформаційних операцій (мета, аудиторія, механізми впливу); типові наративи ворожої пропаганди та їх логіка; принципи роботи ботів і координованих кампаній у соціальних мережах; практичні методи верифікації інформації; алгоритм реакції на дезінформацію – від ігнорування до спростування; **вміти:** застосовувати техніки саморегуляції у стресових ситуаціях; розпізнавати ознаки дезадаптивних психічних станів; розрізняти ПТСР у себе та в оточуючих; надавати першу психологічну допомогу (за принципом «6.П») та самодопомогу; контролювати власні психічні стани і реакції, виконувати дії в стані нервово-психічного збудження; обирати адекватні дії в кризових ситуаціях; застосовувати методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО; визначати ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій; протидіяти інформаційним та психологічним впливам ворога; протидіяти спробам вербування спеціальних служб ворога.	
4.	**Тема 4. Домедична допомога** **Тактична медицина:** Основи та принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях. Алгоритм надання допомоги за алгоритмом MARCH, PAWS, етапи надання допомоги (допомога під загрозою – Care under fire/Threat, (CUF) та допомога в польових умовах (Tactical Field Care (TFC)). Склад індивідуальної аптечки та правила її використання. Види кровотеч і способи їх зупинки (засіб для зупинки кровотечі механічний воротkового типу). Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Надання допомоги при травмах грудної клітки, внутрішніх органів, кінцівок та інших ушкодженнях. Профілактика захворювань і травматизму. Ознаки шоку в польових умовах та особливості надання домедичної допомоги постраждалим у стані травматичного шоку. Поняття гіпотермії. Основи медичної евакуації, способи переміщення постраждалих, дотримання правил безпеки під час надання домедичної допомоги. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:**	8

	принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC) за алгоритмом MARCH; етапи алгоритму MARCH; етапи надання допомоги («допомога під вогнем/під загрозою» – Care under fire/Threat, CUF); алгоритм надання домедичної допомоги/навчання з тактичної медицини (протоколи MARCH, PAWS, Ко Ле Со тощо); способи зупинки кровотеч і забезпечення прохідності дихальних шляхів; принципи використання індивідуальних засобів медичного забезпечення; основи домедичної евакуації постраждалих; особливості комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан; **вміти:** здійснювати евакуацію пораненого одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; здійснювати евакуацію пораненого двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию; надавати домедичну допомогу за алгоритмом MARCH, PAWS, у тому числі під час переміщення на місцевості або внаслідок вогневого контакту; здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у різних умовах; перевіряти прохідність дихальних шляхів; переоцінювати раніше застосовані засоби зупинки кровотечі; визначати доцільність та проводити переміщення турнікетів; діяти відповідно до алгоритмів домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях; виконувати нормативи з домедичної допомоги.	
5.	**Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості** **Орієнтування:** Робота з паперовими картами та електронними носіями топографічної інформації, визначення маршрутів та обрахунок відстаней на паперових картах, застосування компасу, орієнтування на місцевості за небесними світилами та місцевими предметами, орієнтування при поганих погодних умовах та в умовах обмеженої видимості й у ночі, визначення точки стояння, сторін горизонту, орієнтирів і відстаней до об'єктів. Порядок руху за азимутом, способи дотримання напрямку руху і подолання (обходу) перешкод. **Цифрові технології:** Використання геоінформаційних систем та застосунків вітчизняного виробництва, OsmAnd, MilChat та інших засобів навігації. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основи топографії та умовні знаки карт; принципи визначення координат і відстаней; основи використання геоінформаційних систем для навігації; базові принципи цифрового картографування; способи орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, топографічної карти, місцевих предметів та за допомогою геоінформаційних систем; **вміти:** орієнтуватися на незнайомій місцевості за топографічною картою та без неї; визначати своє місце знаходження та напрям руху; планувати маршрут і рухатися за азимутом; застосовувати цифрові навігаційні засоби для орієнтування; використовувати геоінформаційні дані для прийняття навігаційних рішень у стандартних умовах.	2
6.	**Тема 6. Зв'язок та передавання інформації** **Комунікація:** Принципи роботи доступних засобів зв'язку. Правила радіообміну, робота з радіостанціями малої потужності, засобами супутникового зв'язку. Використання стандартів зв'язку та телекомунікаційних протоколів. **Безпека:** Захист інформації та дій в умовах застосування противником засобів підслуховування, перешкоджання і придушення зв'язку.	2

	У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести; основи передачі інформації в бойових умовах (зокрема за принципами 3D, SALUTE, ACE, GOTWA), правила радіодисципліни та безпеки зв'язку; правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок дій під час застосування противником засобів перешкоджання і придушення зв'язку; правила безпеки застосування смартфонів і мобільних пристроїв, роботи в інтернеті та в месенджерах, захисту електронної пошти, протидію технічному зараженню та безпечному користування публічним Wi-Fi; правила роботи у службових системах та в службових приміщеннях; алгоритми дій у разі спроб зламу та зменшення ризиків витоку інформації; **вміти:** використовувати основні способи зв'язку, застосовувати тактичні сигнальні жести; усувати типові помилки і несправності під час експлуатації засобів зв'язку, що виводять їх з ладу; розпізнавати фішингові атаки, налаштовувати базові засоби захисту акаунтів і пристроїв, безпечно комунікувати та діяти за простими алгоритмами кіберзахисту; налаштовувати та використовувати радіостанції малої потужності (Motorola, Baofeng та аналоги); вмикати, вибирати канал, регулювати потужність, перевіряти з'єднання і наявність зв'язку, дотримуватись правил радіообміну; розгортати та налаштовувати термінал супутникового зв'язку Starlink; підключати живлення, орієнтувати антену, підключати пристрої; здійснювати доповідь про противника за стандартом SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment); здійснювати доповідь про пораненого та запит на медичну евакуацію.	
7.	**Тема 7. Зброя масового ураження** **Види загроз:** Види радіаційного, хімічного, біологічного зараження та захист від них, види зброї масового ураження та радіаційних, хімічних небезпечних об'єктів, порядок дій на зараженій місцевості. **Захист:** Використання протигазів, загальновійськових захисних комплектів, захисних споруд та природних укриттів. **Алгоритм дій:** Дії при застосуванні зброї масового ураження. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні види зброї масового ураження (ядерної, хімічної, біологічної) та їх уражаючі фактори; ознаки ядерного вибуху, хімічного ураження та застосування біологічних речовин; основні типи радіаційно, хімічно- та біологічно небезпечних об'єктів; засоби індивідуального та колективного захисту; загальні правила поведінки на зараженій місцевості; види запалювальної зброї та запалювальних речовин, засоби їх бойового застосування, захист від запалювальної зброї; **вміти:** розпізнавати ознаки можливого застосування зброї масового ураження; користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом; одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект; діяти за сигналом «Хімічна тривога»; **виконувати нормативи:** одягання протигазу; одягання загальновійськового захисного комплекту і протигазу; дії за спалахом ядерного вибуху; дії за сигналом «Хімічна тривога».	2
8.	**Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека** **Мінна безпека:** Основи мінної безпеки. Класифікація вибухонебезпечних предметів, демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів. Порядок дій при виявленні мін і вибухонебезпечних предметів. **Фортифікація:** Інженерне облаштування позицій, маршрутів та	2

	маскування. Використання властивостей місцевості. **Загородження:** Види інженерних загороджень, основні засоби і способи їх подолання. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні принципи мінної безпеки та класифікацію вибухонебезпечних предметів; демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів та потенційні ризики їх виявлення; правила безпечної поведінки при виявленні мін та інших вибухонебезпечних предметів; загальні принципи інженерного облаштування позицій та маскування в умовах сучасних загроз та ударних БпЛА; базові відомості про інженерні загородження та способи їх обходу або подолання; індивідуальне маскування, звуко- та світломаскування; протитанкові та протипіхотні міни, їх бойові характеристики, принцип дії, будову, їх установлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання; заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами; **вміти:** вибирати місця для обладнання вогневої позиції для стрільби, її фортифікаційне обладнання (розміри) та порядок маскування; правила поведінки на потенційно замінованій місцевості; подавати сигнали небезпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів; виконувати норматив щодо огляду місцевості на наявність мін та ВНП; облаштовувати маршрут безпечного руху в умовах мінної загрози; класифікувати та виконувати правила безпечного поводження з гранатами; облаштовувати окопи і схованки, у тому числі від загрози з боку БпЛА.	
9.	**Тема 9. Тактична підготовка** **Індивідуальна та групова тактика:** Основи індивідуальних дій та взаємодії в малих групах, базові принципи загальновійськового бою, способи пересування та укриття в умовах небезпеки, вибір і зміна позицій. Дії в умовах вогневого впливу, алгоритми реагування на загрози, основи взаємодії в малих тактичних групах («двійки», «трійки»), базові відомості про сучасні засоби ведення бою, зокрема безпілотні літальні апарати (БпЛА), їх можливості та ознаки. Дотримання заходів безпеки, орієнтування в обстановці, на місцевості та прийняття рішень у динамічних умовах. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** основні правила загальновійськового бою, призначення та бойові можливості підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних сил України, Сил безпілотних систем; порядок спостереження і доповіді за алгоритмами SALUTE, 3D, ACE; основи індивідуальної тактичної підготовки та порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок дій в оборонному бою; порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритм дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву противником переднього краю оборони; основи протидії FPV-дронам та легкій мототехніці противника; основні тактичні прийоми застосування БпЛА; штатну структуру малих підрозділів; **вміти:** виконувати обов’язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); зайняти та замаскувати вогневу позицію; здійснювати доповідь командиру за протоколом 3D; виконувати порядок дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву переднього краю оборони вогневою (маневреною) групою	2

	противника; реагувати на раптовий вогневий контакт (залягання, укриття, переміщення); виконувати дії у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА; діяти в умовах різних типів місцевості: міське середовище (укриття в будівлях, переміщення між будівлями, евакуація під вогнем), ліс, відкрита місцевість, біля водної перешкоди, гірська місцевість; виконувати базові ролі в малій групі; переміщуватися в складі бойової двійки, трійки в різних умовах місцевості.	
10.	**Тема 10. Вогнева підготовка** **Зброя:** Основи балістики. Маніпуляції з АК/AR системами, прицілювання, коригування вогню. Затримки при стрільбі та способи їх усунення, правила безпеки. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Прийоми та правила метання ручних гранат. Заходи безпеки під час поводження зі стрілецькою зброєю і ручними гранатами. **Основи стрільби:** Вибір прицілу, точки прицілювання, коригування та управління вогнем. **Практика:** Проведення практичних стрільб, виконання вправ зі стрільби та використання стрілецької зброї і боєприпасів здійснюються відповідно до вимог Курсу стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин КРП 03.032.056 – 2018 (01) https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81-%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B1-%D0%B7%D1%96-%D0%A1%D0%97-%D1%82%D0%B0-%D0%91%D0%9C-%D0%9A%D0%A0%D0%9F-03.032.056.-2018.pdf, Курсу стрільб для поліцейських https://npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-kursu-strilb-dlya-policejskih-ta-norm-vitrat-boyepripasiv-patroniv-vibuhovih-paketiv-i-granat-policejskimi-pid-chas-provedennya-praktichnih-strilb. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання зброї, типові затримки при стрільбі (їх види, причини та способи і порядок їх усунення), а також порядок обслуговування стрілецької зброї після стрільби; призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї, правила влучного пострілу; нормальні (табличні) умови стрільби; принцип прицілювання та ведення вогню по повітряних цілях; порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки; основи управління вогнем та порядок постановки вогневих завдань; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження і нічного бачення; заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю; порядок чищення та догляду за зброєю; призначення, будову та принцип дії ручних гранат; **вміти:** застосовувати стрілецьку зброю і ручні гранати; проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; застосовувати стрілецьку зброю; холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях; здійснювати спорядження та метання ручних гранат з різних положень; швидко усувати затримки, що виникають при стрільбі; вести влучний вогонь та коректувати стрільбу; чистити та доглядати за стрілецькою зброєю в польових умовах; **виконувати:** підготовчу вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 25 м»; підготовчу	2

	вправу «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 100 м»; підготовчу вправу «Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків одноманітної стрільби»; підготовчу вправу «Відпрацювання навиків динамічної стрільби: стрільба після переміщення, стрільба з-за укриття, перенесення вогню по фронту і в глибину».	
11.	**Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка** **Автономія:** Дії за сигналами оповіщення та під час обстрілів. Підготовка тривожної валізи. Добування і очищення води, розведення вогню, приготування їжі в екстремальних умовах, захист від переохолодження, спорудження і обладнання укриттів, маскування розташування і слідів перебування. У результаті вивчення теми здобувачі освіти повинні: **знати:** склад та правила збирання тривожної валізи; порядок організації переміщення (пересування) в зоні бойових дій; основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах; **вміти:** організовувати та облаштовувати індивідуальне місце розташування у складі малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; облаштовувати прості укриття з урахуванням умов місцевості; протидіяти впливу небезпечних природних умов на організм людини; застосовувати базові способи забезпечення води, тепла та харчування в автономних умовах.	2
Всього		**30**

Самостійна робота здійснюється шляхом опрацювання навчальної, наукової та нормативно-правової літератури, вивчення законодавства у сфері національної безпеки й оборони, національного спротиву та цивільного захисту, підготовки конспектів, рефератів, доповідей і презентацій, виконання індивідуальних завдань, аналізу практичних ситуацій та опрацювання алгоритмів дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій і воєнних загроз.

6. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Основи національного спротиву» використовуються:

- словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, дискусія);
- наочні методи (демонстрація навчальних матеріалів, схем, презентацій і відеоматеріалів);
- практичні методи (виконання вправ, розв’язання ситуаційних завдань, відпрацювання алгоритмів дій у типових і надзвичайних ситуаціях);
- проблемно-пошукові методи;
- аналіз конкретних ситуацій;
- самостійна робота з навчальною та нормативно-правовою літературою;
- індивідуальні й групові завдання;
- інтерактивні методи навчання, спрямовані на розвиток критичного мислення, комунікативних навичок, командної взаємодії, відповідальності, психологічної стійкості та готовності до дій в умовах воєнних загроз і надзвичайних ситуацій.

Інклюзивність. Програма адаптується та враховує потреби здобувачів освіти із обмеженнями за станом здоров’я, а також для студентів, віровчення і релігійні переконання яких забороняють використовувати зброю, через заміну активних військових практик на самостійне вивчення теоретичних і практичних компонентів дисципліни. Для таких здобувачів освіти передбачено альтернативний формат навчання без необхідності розроблення окремої програми практичного навчання в межах чинної програми дисципліни.

Практичне навчання для зазначених категорій студентів здійснюється у безпечній та адаптованій формі, зокрема через: відпрацювання алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях (евакуація, укриття, взаємодія в команді); навчання з домедичної допомоги та тактичної медицини; моделювання ситуацій (кейси, рольові ігри, тренінги); роботу з навчальними матеріалами (відео, інструкції, інтерактивні платформи); виконання практичних завдань за спеціальністю, пов'язаних із безпекою, логістикою, комунікацією чи аналітикою.

Оцінювання результатів навчання здійснюється без використання бойових елементів і включає: виконання тестових завдань для перевірки теоретичних знань; оцінювання практичних навичок через ситуаційні задачі та кейси; підготовку індивідуальних або групових проєктів; усні або письмові відповіді (з урахуванням можливостей студента).

Вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою. Здобута профільна середня освіта або навчання на рівні фахової передвищої освіти за освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра на основі базової середньої освіти з інтегрованою з нею освітньою програмою профільної середньої освіти професійного спрямування після завершення вивчення навчального предмета «Захист України».

Автономія закладу освіти. В межах академічної автономії, передбаченої Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту» та на виконання статті 6 Закону України «Про основи національного спротиву», заклад освіти самостійно розробляє робочу програму навчальної дисципліни «Основи національного спротиву» на основі цієї Типової програми, затвердженої Міністерством освіти і науки України, адаптуючи її зміст (без змін тем дисципліни) та види занять до матеріально-технічної бази закладу освіти за умови повного досягнення визначених результатів навчання.

Місце дисципліни в освітньому процесі. Навчальна дисципліна «Основи національного спротиву» включається до навчальних планів закладів фахової передвищої освіти. У закладах фахової передвищої освіти вивчення навчальної дисципліни встановлюється вивченням аудиторної підготовки дисципліни «Основи національного спротиву». Для здобувачів фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти вивчення аудиторної підготовки дисципліни «Основи національного спротиву» розпочинається після вивчення дисципліни «Захист України». Здобувачами фахової передвищої освіти на основі профільної середньої освіти навчальна дисципліна вивчається в році, визначеному навчальним планом закладу фахової передвищої освіти.

Формат навчання. Теоретичні теми можуть викладатися дистанційно, практичні заняття вивчаються виключно очно за особистою участю здобувача освіти.

Дозвіл на перенесення практичної підготовки навчальної дисципліни на наступний рік для здобувачів освіти, які не пройшли її з поважних причин, надається керівником закладу освіти, в якому навчаються такі здобувачі освіти.

В умовах воєнного стану студенти чоловічої статі у віці до 23 років, які здобувають фахову передвищу освіту за денною формою навчання з використанням бази дистанційного навчання і перебувають за кордоном, можуть прибувати до України для проходження практичних занять та повертатись за кордон скориставшись правом безперешкодного перетину державного кордону згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2025 р. № 1031 «Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України».

Внутрішньо переміщені особи, які з використанням бази дистанційного навчання здобувають фахову передвищу освіту за денною формою навчання в закладах освіти, наближених до районів ведення бойових дій, і які перебувають в безпечних регіонах України, можуть пройти курс підготовки громадян до національного спротиву в центрах підготовки громадян до національного спротиву за місцем перебування, результати якої можуть бути визнаними і зарахованими закладами освіти як частина вивчення тем навчальної дисципліни «Основи національного спротиву».

Здобувачам фахової передвищої освіти, які надали до закладів освіти свідоцтва центрів підготовки громадян до національного спротиву про проходження курсів підготовки громадян України до національного спротиву, визначати результати навчання за навчальною дисципліною «Основи національного спротиву», застосовувавши процедуру визнання в освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в центрах нацспротиву, в межах автономії закладів фахової передвищої освіти, визначеної спеціальними законами, та згідно з Порядком визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, затвердженого наказом МОН від 08 лютого 2022 року № 130, зареєстрованого в Міністерстві юстиції 16 березня 2022 року за № 328/37664.

Іноземці та особи без громадянства, які здобувають фахову передвищу освіту в Україні, не вивчають навчальну дисципліну «Основи національного спротиву», що передбачена для громадян України.

Практична підготовка навчальної дисципліни проводиться після опанування аудиторної підготовки у поточному або в наступному навчальному році, або за рахунок часу, відведеного на канікулярну відпустку здобувачів освіти. Згідно зі статтею 57 Закону України «Про освіту» в умовах воєнного стану практична підготовка навчальної дисципліни може проводитися в закладах фахової передвищої освіти, наближених до районів ведення бойових дій, за умови забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, наявності необхідної навчально-матеріальної бази та підготовлених викладачів та інструкторів.

В умовах воєнного стану в закладах фахової передвищої освіти, наближених до районів ведення бойових дій, під час вивчення теми 11 «Виживання та спеціальна підготовка» студентами можуть вивчатися правила безпечної поведінки на тимчасово окупованій території, порядок протидії спеціальним службам ворога в спробах вербування чи використання в своїх інтересах, підготовка до виживання в умовах загрози окупації населеного пункту за місцем проживання, способи передавання Силам безпеки та оборони України інформації про ворога та його злочини із забезпеченням власної безпеки.

Здобувачі освіти, які належать до діючих згідно з законодавством України релігійних організацій, віровчення яких не допускає користуватися зброєю, можуть замінити вивчення складових навчальної дисципліни «Основи національного спротиву», пов’язаних із застосуванням і використанням зброї, оволодінням іншими компонентами, що не суперечать їх віровченню.

Здобувачі освіти з особливими освітніми потребами, за їх заявою та згідно з підтвердними документами закладів охорони здоров’я, звільняються від практичних занять дисципліни «Основи національного спротиву», що завдають шкоду або становлять загрозу їх фізичному стану або стану здоров’я.

Результати навчання за темами дисципліни «Основи національного спротиву» можуть бути визнаними і зарахованими за відповідними темами інших навчальних дисциплін освітньої програми у порядку реалізації принципів автономії та самоврядування закладів фахової передвищої освіти.

7. Система контролю та оцінювання

Методи контролю

При викладанні тем застосовуються такі методи контролю:

- поточний (включаючи оцінювання виконання практичних нормативів);
- тематичний;
- самоконтроль.

Обов'язковим елементом поточного контролю є перевірка практичних навичок – виконання встановлених нормативів з захисту від зброї масового ураження, домедичної допомоги, вогневої підготовки, тактичних дій.

Після закінчення вивчення навчальної дисципліни проводиться диференційований залік з обов'язковою практичною складовою.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність визначаються закладом, про що інформуються здобувачі освіти на початку вивчення тем.

Політика академічної доброчесності

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. У разі виявлення викладачем факту порушення академічної доброчесності (плагіат, переписування, списування тощо) студенту виставляється незадовільна оцінка за відповідний вид роботи.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ВСП «Фаховий коледж ЧНУ»:

- Етичний кодекс Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»;
- Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж Чернівецького національного університеті імені Юрія Федьковича»;
- Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича.

Використання здобувачами фахової передвишої освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з порушенням інших вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота)*											Кількість балів за семестр	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	50	50	100
5	2	3	10	3	3	3	5	5	6	5			

Критерії оцінювання відповідей студентів

Рівень знань	**Бали**	**Критерії оцінювання відповіді**
Відмінно	90-100	Здобувач освіти демонструє ґрунтовні, системні та всебічні знання, вільно оперує основними поняттями національної безпеки, національного спротиву, цивільного захисту та громадянської відповідальності. Розуміє значення готовності суспільства до реагування на загрози, знає основні правила особистої безпеки, порядок дій під час сигналів оповіщення та загроз надзвичайного характеру. Уміє самостійно аналізувати навчальні ситуації, визначати потенційні ризики, обґрунтовувати безпечні алгоритми поведінки, демонструє впевнене володіння практичними навичками в межах програми дисципліни. Відповіді логічні, аргументовані, послідовні, практичні завдання виконані повністю та самостійно.
Добре	70-89	Здобувач освіти засвоїв основний і значну частину додаткового навчального матеріалу, розуміє принципи національної безпеки, основні завдання національного спротиву та значення підготовки населення до дій в умовах загроз. Правильно пояснює правила поведінки під час надзвичайних ситуацій, знає основи цивільного захисту та домедичної допомоги. Уміє застосовувати теоретичні знання під час виконання типових практичних завдань, визначати безпечні варіанти дій і взаємодіяти з іншими учасниками навчальної діяльності. Допускає окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальну правильність відповідей і виконання завдань.
Задовільно	50-69	Здобувач освіти володіє основними теоретичними знаннями з дисципліни, розуміє базові принципи національної безпеки, національного спротиву та цивільного захисту. Може відтворити основні правила особистої безпеки, пояснити порядок дій під час сигналів оповіщення та назвати базові заходи захисту населення. Практичні завдання виконує переважно за наданим алгоритмом або з допомогою викладача. Виявляє труднощі під час оцінювання нестандартних ситуацій, визначення пріоритетності дій та обґрунтування власних рішень. Відповіді можуть бути неповними, містити окремі помилки й неточності.
Незадовільно	0-49	Здобувач освіти засвоїв лише частину навчального матеріалу, має фрагментарні знання щодо основ національної безпеки, завдань національного спротиву та принципів цивільного захисту. Не завжди правильно визначає порядок дій у типових небезпечних ситуаціях, допускає суттєві помилки під час виконання практичних завдань, недостатньо розуміє вимоги особистої безпеки та взаємодії з іншими особами.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів під час проведення підсумкового контролю

Рівень знань	Бали	Критерії оцінювання відповіді
Відмінно	40-50	Студент демонструє ґрунтовні, системні знання з дисципліни, повністю розкриває зміст поставлених запитань, правильно використовує термінологію. Вільно пояснює основні положення національного спротиву, національної безпеки та цивільного захисту. Уміє самостійно аналізувати навчальні ситуації, обґрунтовувати рішення, правильно виконувати передбачені програмою практичні завдання та дотримуватися вимог безпеки. Відповіді логічні, послідовні й аргументовані.
Добре	30-39	Студент добре володіє навчальним матеріалом, правильно розкриває основні теоретичні положення, розуміє принципи національного спротиву та правила особистої безпеки. Уміє застосовувати знання під час розв'язання типових практичних завдань, визначати послідовність дій у небезпечних ситуаціях. Допускає незначні неточності, які не впливають на загальну правильність відповідей.
Задовільно	20-29	Студент володіє основними знаннями з дисципліни, але відповіді не завжди повні та послідовні. Може відтворити базові поняття, назвати основні правила безпеки й пояснити порядок дій у типових ситуаціях. Практичні завдання виконує за зразком або з незначною допомогою викладача. Допускає помилки та має труднощі з аргументацією власних рішень.
Незадовільно	0-19	Студент не продемонстрував достатнього рівня засвоєння навчального матеріалу, не може належно пояснити основні поняття дисципліни, допускає суттєві помилки у відповідях і не здатний виконати базові навчальні завдання. Виявлені прогалини свідчать про необхідність додаткового опрацювання матеріалу та повторного складання заліку відповідно до встановленого порядку.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
80-89	**B**	добре	
70-79	**C**		
60-69	**D**	задовільно	
50-59	**E**		
35-49	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим самостійним повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим самостійним повторним вивченням дисципліни

9. Перелік питань до заліку

1. Поняття, сутність і значення національного спротиву в системі забезпечення національної безпеки України.
2. Основні складові національного спротиву та їхнє призначення.
3. Нормативно-правові засади організації та здійснення національного спротиву в Україні.
4. Поняття, мета й основні завдання територіальної оборони України.
5. Рух опору як складова національного спротиву: сутність, завдання та значення.
6. Підготовка громадян України до національного спротиву: основні напрями та форми організації.
7. Поняття національної безпеки України та основні чинники її забезпечення.
8. Основні загрози національній безпеці України в сучасних умовах.
9. Роль громадянського суспільства у забезпеченні національної стійкості держави.
10. Патріотизм, громадянська відповідальність і національна свідомість як чинники готовності суспільства до захисту держави.
11. Конституційні обов'язки громадян України щодо захисту Вітчизни.
12. Поняття воєнного стану, правові підстави його запровадження та основні особливості правового режиму.
13. Поняття мобілізації, її основні види та загальні правові засади проведення в Україні.
14. Система оповіщення населення про загрози та порядок реагування на сигнали оповіщення.
15. Поняття цивільного захисту, його мета, основні завдання та принципи організації.
16. Основні небезпеки природного, техногенного та воєнного характеру.
17. Дії населення під час оголошення сигналу «Повітряна тривога».
18. Види захисних споруд цивільного захисту та правила перебування в них.
19. Правила евакуації населення в умовах надзвичайних ситуацій і загроз воєнного характеру.
20. Основні правила особистої безпеки в умовах воєнного стану.
21. Правила поведінки під час артилерійських обстрілів та інших обстрілів.
22. Правила безпечної поведінки під час виявлення підозрілих або вибухонебезпечних предметів.
23. Мінна небезпека: основні ризики, ознаки небезпечних територій та правила безпечної поведінки.
24. Порядок дій у разі виявлення підозрілих предметів, залишених без нагляду речей або можливих вибухонебезпечних об'єктів.
25. Основні принципи інформаційної безпеки громадян в умовах воєнного стану.
26. Інформаційна війна, дезінформація та маніпуляція суспільною свідомістю.
27. Правила перевірки достовірності інформації та відповідального поширення повідомлень у соціальних мережах.
28. Захист персональних даних і правила цифрової безпеки в умовах воєнних загроз.
29. Поняття домедичної допомоги, її мета та основні принципи надання.
30. Особиста безпека рятувальника та постраждалого як першочергова умова надання домедичної допомоги.
31. Алгоритм дій на місці події до прибуття екстрених служб.
32. Порядок виклику екстреної медичної допомоги та правила передачі інформації диспетчеру.
33. Оцінювання стану постраждалого та визначення необхідності невідкладної допомоги.
34. Основні принципи забезпечення прохідності дихальних шляхів і перевірки наявності нормального дихання.
35. Основні принципи серцево-легеневої реанімації дорослих відповідно до навчальної програми.

36. Використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора: призначення та загальні правила безпечного застосування.

37. Основні види кровотеч і загальні принципи тимчасового контролю зовнішньої кровотечі.

38. Призначення та загальні правила застосування засобів для зупинки критичної кровотечі відповідно до підготовки.

39. Перша допомога в разі поранень і травм: загальні принципи та послідовність дій.

40. Основні правила допомоги постраждалим із підозрою на переломи та інші травми опорно-рухового апарату.

41. Ознаки шоку та загальні принципи допомоги постраждалим із підозрою на шок.

42. Переохолодження, перегрівання та загальні принципи першої допомоги за цих станів.

43. Поняття психологічної стійкості та її значення в умовах надзвичайних ситуацій.

44. Основні способи саморегуляції та зниження рівня стресу в небезпечних обставинах.

45. Принципи психологічної підтримки людей, які пережили надзвичайну подію.

46. Правила безпечної поведінки в місцях масового перебування людей під час виникнення загроз.

47. Організація особистої безпеки та підготовка необхідних речей на випадок евакуації.

48. Основні принципи життєзабезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій.

49. Правила безпечного зберігання води, продуктів харчування та необхідних засобів першої потреби.

50. Порядок дій у разі порушення електро-, водо- та газопостачання в умовах надзвичайної ситуації.

51. Пожежна безпека: основні причини виникнення пожеж і способи їх попередження.

52. Правила евакуації з будівель у разі пожежі та задимлення.

53. Засоби індивідуального захисту: призначення, основні види та загальні правила використання.

54. Радіаційна небезпека: основні ризики та правила поведінки в разі радіаційної аварії.

55. Хімічна небезпека: основні ризики та загальні правила дій у разі хімічної аварії.

56. Роль органів державної влади, органів місцевого самоврядування та служб цивільного захисту в забезпеченні безпеки населення.

57. Взаємодія населення з екстреними службами та дотримання офіційних рекомендацій під час надзвичайних ситуацій.

58. Значення командної взаємодії, дисципліни та відповідального розподілу обов’язків під час виконання навчальних завдань із національного спротиву.

59. Аналіз типових надзвичайних ситуацій і визначення безпечного алгоритму дій відповідно до обставин.

60. Особиста відповідальність громадянина за дотримання правил безпеки, готовність до надзвичайних ситуацій і сприяння національній стійкості України.

10. Рекомендована література

Базова

1. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 2 жовтня 2012 р. № 5403-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text
3. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5081-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5081-17
4. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/841-2013-п
5. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 9 березня 2022 р. № 441. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0356-22
6. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21 жовтня 1993 р. № 3543-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/3543-12
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19
8. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1932-12
9. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 р. № 1702-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1702-20
10. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19

Допоміжна

1. Безпека в умовах війни : інформаційні матеріали для населення. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: https://bezpeka.dsns.gov.ua/materials/bezpeka-v-umovakh-viyny
2. Вибухонебезпечні предмети та правила поводження з ними : інформаційні матеріали. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: https://bezpeka.dsns.gov.ua/materials/vybukhonebezpechni-predmety-ta-pravyla-povodzhennya-z-nymy
3. Волянський П. Б., Гринзовський А. М., Гур'єв С. О. та ін. Практичний посібник «Домедична допомога на місці події» / за заг. ред. П. Б. Волянського, С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
4. Гринзовський А. М., Волянський П. Б., Калашнеченко С. І. та ін. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : навчальний посібник. Київ : ІДУЦЗ, 2018. 216 с.
5. Домедична допомога в умовах бойових дій : методичний посібник / В. Д. Юрченко, В. О. Крилюк, А. А. Гудима та ін. Київ : Середняк Т. К., 2014. 80 с.
6. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій : практичний посібник / П. Б. Волянський, С. О. Гур'єв, М. Л. Долгий та ін. Харків : ФОП Панов А. М., 2016. 136 с.
7. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру : інформаційні матеріали. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: https://mrckyiv.dsns.gov.ua/uk/gromadianam/abetka-bezpeki/diyi-naselennia-v-umovax-nadzvicainix-situacii-vojennogo-xarakteru
8. Мінна безпека для дітей і дорослих : інформаційні матеріали. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: https://bezpeka.dsns.gov.ua/materials/minna-bezpeka-dlya-ditey-i-doroslykh
9. Основи національного спротиву : навчальний посібник / І. А. Борбат, А. А. Франчук. Київ : Кондор, 2026. 220 с.
10. Про затвердження Типової програми навчальної дисципліни «Основи національного спротиву» : наказ Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2026 р. №

1002. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-navchalnoi-dystsypliny-osnovy-natsionalnoho-sprotyvu

Інформаційні ресурси

11. https://www.youtube.com/@TRO_Ukraine_G7
12. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/technology-in-wartime/
13. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/drone engineering-intro/
14. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osint-open-sourceintelligence/
15. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/international-humanitarian-law/
16. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/basic-psychological-aid-during-war/